

ASPECTE DIN ACTIVITATEA ȘI REALIZĂRILE LUI G. D. VASILIU ÎN DOMENIUL STUDIULUI VERTEBRATELOR

Dr. Dan MUNTEANU

Membru corespondent al Academiei Române

munteandanvic@yahoo.com

Abstract: A complex and comprehensive personality, G. D. VASILIU conducted research in several fields related to animal biology, including ichthyology (as one of his first and favorite research directions), and extending his competent activity to the other classes of vertebrates, particularly mammals and birds.

A brief overview of the contribution of George D. Vasiliu in the study and knowledge of vertebrates in general, and in particular in Romania, with the accent on the applicative side. Also, is presented the practice part, as organizer of new institutions and as promoter of the development of appropriate legislation relating to hunting and protection of the Animal World.

Personalitate complexă și multilaterală, G. D. VASILIU a abordat mai multe domenii ale biologiei animale, între acestea incluzându-se și ihtiologia (ca una dintre primele și predilectele sale direcții de cercetare), iar de la aceasta s-a extins cu competență asupra celorlalte clase de vertebrate, îndeosebi asupra mamiferelor și păsărilor.

În domeniul ihtiologiei, G. D. VASILIU a adus contribuții însemnate la cunoașterea multor aspecte ale biologiei,

răspândirii geografice, nutriției și creșterii a numeroase specii de pești, între care salmonidele ocupă un loc aparte. Merită subliniate câteva dintre realizările sale cele mai de seamă. Astfel, după G. Antipa, G. D. VASILIU a fost următorul biolog care a elaborat o revizuire sistematică și corologică a ihtiofaunei țării, aplicând cu consecvență nomenclatura trinominală (*Revizuire sistematică a faunei ihtiologice din România și provinciile învecinate din N-E și E cu considerațiuni speciale de răspândire geografică*, 1946), dar a elaborat și o lucrare asupra peștilor din Ceylon, urmare a studierii unei colecții păstrate într-un muzeu din Germania (*Beschreibung der Ceylon-Fische aus der Sammlung Plate*, 1931).

Lucrările sale speciale de ihtiologie au abordat îndeosebi aspecte de trofobiologie (cu referire la caras, somn, șalău, păstrăv, avat, morunaș), de morfologie (inclusiv creștere și dezvoltare, la salmonide, scoabar), de răspândire și abundență a unor pești (păstrăv de râu, lipan), de parazitologie etc. În cadrul cercetării hidrobiologice complexe a lacurilor alpine din masivul Retezat pe care a inițiat-o și organizat-o, a abordat și studiul faunei lor ihtiologice (1948, 1965).

A realizat cercetări experimentale în vederea creșterii eficienței economice a pisciculturii și în particular a salmoniculturii: utilizarea cutiilor Vibert pentru creșterea puietului, alimentarea păstrăvului curcubeu cu hrană granulată, creșterea fântânelului, utilizarea experimentală a unor anestezice, posibilitățile de valorificare piscicolă a lacurilor montane de baraj, aclimatizarea păstrăvului curcubeu în ape naturale etc. Mai mult decât atât, a publicat un manual de salmonicultură, primul de acest gen din țară, care a constituit mulți ani la rând un îndrumător de bază pentru lucrătorii din domeniu, precum și o lucrare de sinteză, de interes larg, *Peștii apelor noastre* (în două ediții, 1957 și 1959). Ultima sa contribuție majoră în acest domeniu este volumul *Istoria ihtiologiei românești* (1987).

Mamiferele l-au atras, de asemenea, pe G. D. VASILIU, el colaborând cu alți autori la elaborarea unor studii care au avut ca subiect anumite specii: râsul, ursul, veverița. A publicat un volum despre *Rozătoarele din România și combaterea lor* (1936) și sinteza *Verzeichnis der Säugetiere Rumäniens* (1961), catalog sistematic al mamiferelor din țară, cu date asupra răspândirii lor. A rămas în manuscris și își așteaptă publicarea o masivă lucrare despre *Mamiferele lumii*.

În domeniul studiul avifaunei României, G. D. VASILIU a fost mai puțin un cercetător de teren, cât mai ales un ornitolog de concepție. În anul 1940, G. D. VASILIU a publicat alături de Ludovic Rodewald (care ulterior avea să-și schimbe numele în *Rudescu*) volumul *Păsările din România*, un determinant în sistemul cheilor dihotomice, care includea în plus date sumare asupra răspândirii speciilor identificate până la acea vreme în țara noastră. La nivelul perioadei, în care a fost publicată, aceasta a fost o lucrare cu totul remarcabilă, rămasă unică în felul ei până astăzi. După aproape trei decenii (1968), G. D. VASILIU publică în Franța lucrarea *Systema avium Romaniae* (ca supliment al prestigioasei reviste de ornitologie *Alauda*), o foarte documentată și critică prezentare a avifaunei române, cu date asupra răspândirii trecute și actuale a speciilor și subspeciilor de păsări, cu precizări asupra fenologiei lor. Bazată pe parcurgerea unei vaste bibliografii, *Systema Avium Romaniae* a devenit și a rămas o lucrare de referință pentru toți cei care se interesează sau se preocupă de studiul avifaunei României. În diferite reviste, G. D. VASILIU a semnat scurte contribuții în domeniul ornitologiei (note, articole), fiind, de asemenea, prezent la manifestări științifice, având acest profil (de exemplu la consfăturile de ornitologie, organizate de Comisia Monumentelor Naturii din cadrul Academiei Române, în anul 1966 la Brașov și în 1971 la Cluj, precum și la sesiuni științifice ale muzeelor). A participat la al XVI-lea Congres

internațional de ornitologie de la Berlin (1978), unde a fost cooptat în comitetul de organizare al acestor manifestări de amploare. Din păcate, G. D. VASILIU nu a ajuns să fie martor sau să participe la înființarea *Societății Ornitologice Române*, un vechi vis al ornitologilor români, înfăptuit de abia la începutul anului 1990.

Batracienii și reptilele nu l-au atras pe G. D. VASILIU, dar, la fel ca celelalte trei clase de vertebrate, ele au fost incluse în lucrările sale de sinteză, elaborate asupra vertebratelor din România: *Vertebrata Romaniae* (1939) și *Fauna vertebratica Romaniae* (1968).

În fine, să amintim că G. D. VASILIU și-a redactat cursul de zoologie pe care l-a predat cu elocvență și dăruire studenților Institutului de Învățământ Superior din Pitești, (devenit ulterior universitate) între anii 1969–1975.

Spre deosebire de mulți oameni de știință, rămași exclusiv în limitele preocupărilor lor teoretice, G. D. VASILIU a fost un om întreprinzător, de acțiune, bun organizator. Lui i se datorează înființarea unor structuri de cercetare precum *Institutul de Cercetări Piscicole al României* (împreună cu prof. G. Dinulescu), *Stațiunea de cercetări pentru piscicultură de la Nucet*, *Laboratorul de salmonicultură* din cadrul Institutului de Cercetări pentru Economia Forestieră (actualul ICAS), un *laborator de hidrobiologie marină* la Constanța. În anul 1933, a fondat și a editat revista *Notationes Biologicae*, care pe parcursul existenței sale (până în anul 1947) a polarizat mulți tineri cercetători, dintre care unii au devenit mai târziu personalități marcante în biologie, inclusiv în ihtiologie și piscicultură. În cadrul Institutului de Cercetări Piscicole a inițiat, alături de colegii săi, editarea unor publicații ca *Buletinul I.C.P.R.*, *Analele I.C.P.R.*, seria de *Monografii* ale Institutului și cea de *Îndrumări* (fiind mai mulți ani membru în colegiile de redacție ale acestora, inclusiv ca redactor-șef). A avut funcții de conducere sau coordo-

nare în diferitele instituții în care a lucrat, iar calitățile sale de bun organizator s-au răsfrânt pozitiv oriunde a activat, indiferent că era vorba de București, de Maliuc, de Nucet, de Tarcău, de Pitești etc.

Om de o vastă cultură și cu o bogată informație biologică, totdeauna gata de a împărtăși celor din jur cunoștințele sale, fire generoasă, orator desăvârșit și plin de vervă, un permanent animator și susținător al tineretului, autor a numeroase inițiative valoroase, prezență remarcabilă și deseori combativă în întruniri științifice, G. D. VASILIU a fost prețuit și respectat de toți zoologii români, ca și de alți mulți biologi. Fire plăcută, jovial și comunicativ, direct și deschis în conversații și în relații interumane, totuși exigent, GDV (*Gedeve*, după cum îi spuneau apropiații) a fost un profund om de știință, fără însă a afișa morga multora dintre colegii săi.